

Raaseporin linnanrauniot
Itäisen torniryhmän arkeologiset tutkimukset
vuonna 2015

FT Kari Uotila
Muuritutkimus ky

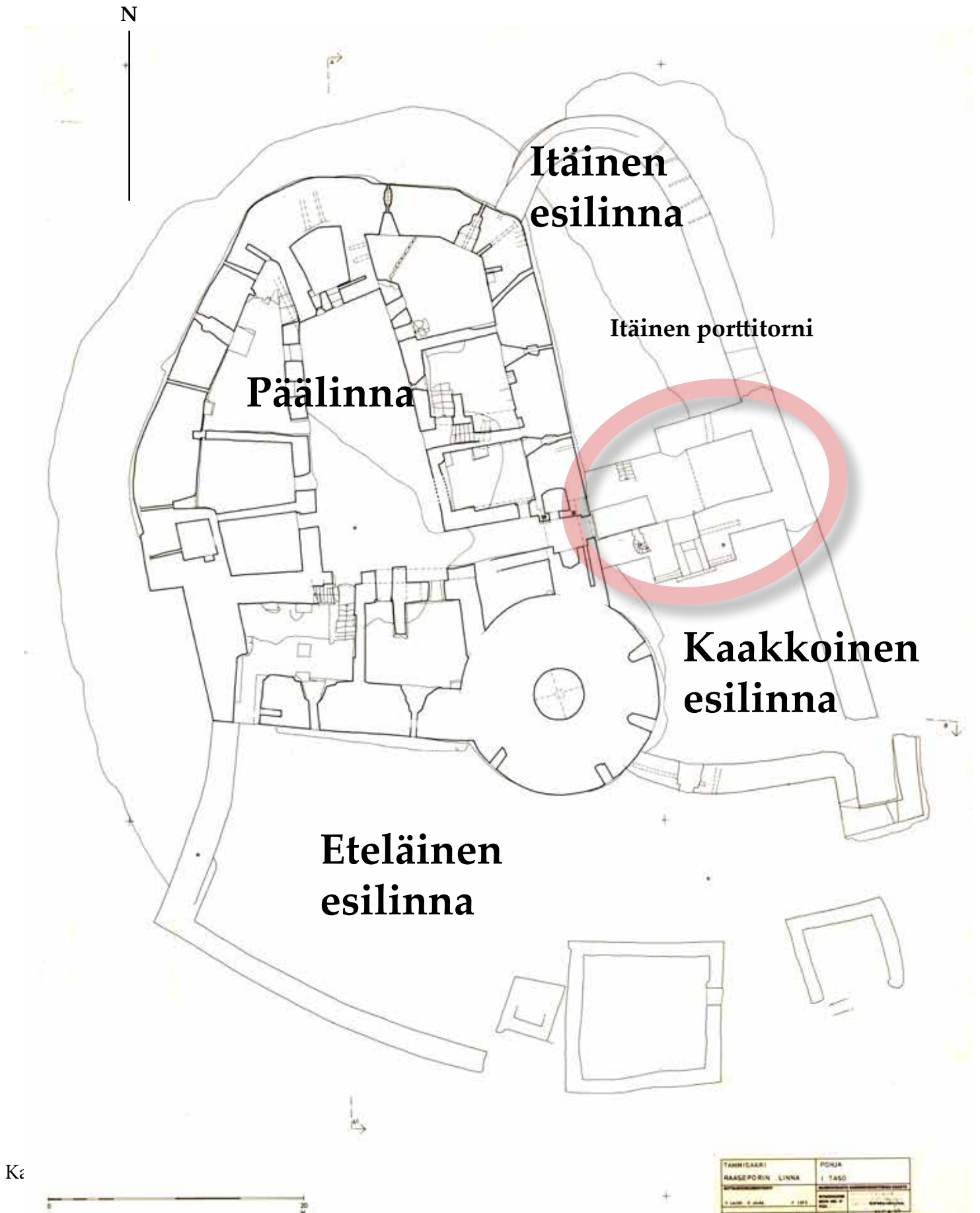

Tiivistelmä

Vuoden 2015 aikana toteutettiin Raaseporin linnan itäisessä torniryhmässä uuden siltarakenteen vaativat korjaus- ja tutkimustyöt. Sillan tukirakenteita varten tehtiin molemmissa tornihuoneissa koetutkimuksia. Huoneissa saatiin esiin muurirakenteiden vanhempia osia.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kohteen nimi:	Raaseporin linna 835500006
Kunta:	Raasepori
Koordinaatit	P: 6655214 I: 313206
Kohteen laji:	Keskiaikainen linna
Ajoitus:	keskiaika-1800 -luku
Tutkimuksen laatu	Rakennusarkeologinen koetutkimus
Tutkimuksen laajuus	Linnan iätisen torniryhmän huonetilat
Tutkimuslaitos:	Muuritutkimus ky
Tutkimuksen tekijä:	FT Kari Uotila
Kenttätyöaika:	touko-kesäkuu 2015
Rahoittaja:	Metsähallitus
Alkuperäinen raportti:	Museovirasto,. Metsähallitus
Raportin laajuus:	20 s.
Digikuvien arkistointi:	MuTu115015:1-9.

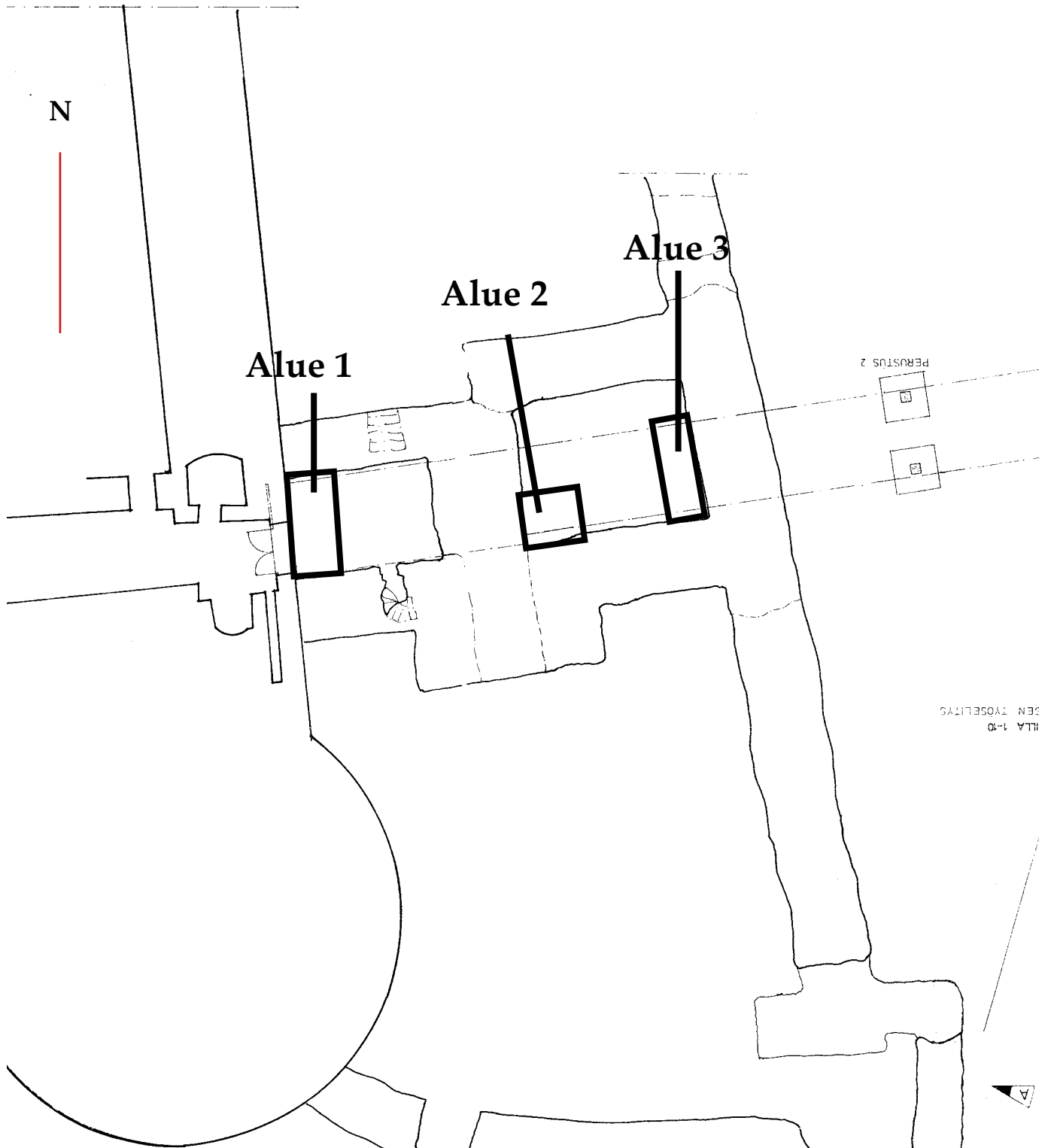

Ka

Karttakuva 1. Raaseporin linnan eri osat. Tekstilisäykset K. Uotila / Muuritutkimus.
Kartta Museovirasto / sähköinen kopio Metsähallitus.

Sisällys:

Tiivistelmä	2
Arkisto- ja rekisteritiedot	3
Karttakuva 1. Yleiskartta	4
Sisällys	5
Karttakuva 2. Vuoden 2015 tutkimuskohteet	6
Raportti	7
1. Tutkimushavainnot	7
1.1. Tutkimusalue 1	7
1.2. Tutkimusalue 2	8
1.3. Tutkimusalue 3	8
2. Yhteenveto	9
Kartta 1.	10
Kartta 2	11
Valokuvat MuTu115015:1-9.	12

Karttakuva 2. Vuoden 2015 tutkimusalueet itäisen torniryhmän alueella.

30.4.2016

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky 1029014-4

suovillankatu 3 20780 Kaarina

kuotila@muurutkimus.com

Raaseporin linnanrauniot

Itäisen torniryhmän tutkimukset 2015.

Raaseporin linnaan johtava 1980-luvulla rakennettu puusilta oli todettu huonokuntoiseksi kesällä 2014. Siihen oli tehty pikakorjauksia ja uuden sillan rakentamista suunniteltiin syksy-talvikaudelle 2014-2015. Syksyllä 2014 suoritettujen muurirakenteiden vauriokartoituksen yhteydessä havaittiin, että silta oli osittain kiinnitetty korjaamattomaan tornirakenteen länsiseinään ja syksyllä 2014 päädyttiin siihen, että seinärakenteessa tarvitaan korjauksia ennen uuden sillan rakentamista. Muurirakenteet korjattiin syksyllä 2015 ja uusi silta rakennettiin keväällä 2016.

Raaseporin päälinnaan johtavan uuden sillan suunnittelusta vastasi Jussi Koski (Koski Consulting Oy. Jussi Koski. Pisteenskaari 4. 03100 Nummela. jussi.koski@koskiconsulting.com. +358 50 520 5849). Uusi silta tuettiin aikaisemman siltarakenteen tavoin tornihuoneen itäisen muurin yläpintaan ja välimuurin varaan ja kiinnitettiin aikaisemman tavoin päälinnan porttiaukon alapuolella oleviin rakenteisiin. Uutena tukirakenteena on suunnitelmassa keskelle tornitilaa tuleva anturan päällä oleva pystytuki. Sen pohja on tornitilassa olevan laasti-tiilikerroksen ja sen päälle asennetun täyttöhiekka/sepelikerroksen päällä. Tukirakenteen korkeutta voidaan säätää mahdollisen painumisen osalta. ((Koski Consulting Oy)

Torniryhmässä tehtiin huhti-toukokuussa 2015 pienimuotoiset koekaivaukset molemmissa huonetiloissa. Tutkimuksien johtajana toimi FT Kari Uotila ja arkeologeina olivat lisäksi FM Maija Helamaa ja HuK Janne Haarala. Tutkimuksissa olivat mukana myös rakennuskonvervaattorit Johanna Lehtola ja Sari Perälä ja rakennusmiehet Jere Jokila ja Niko Salminen. Koetutkimukset dokumentoitiin osaksi aikaisempia raunioalueen tutkimuksia ja esimerkiksi korkeustiedot perustuivat aikaisemmin tehtyihin mittauksiin. Tutkimuskohteet dokumentoitiin laserkeilaamalla (Riegl vz-1000) ja digikuvoin ja raporttimuodossa. Tutkimuksien korkeusarvona käytettiin suunnitteluaineiston korkeusjärjestelmää.

1. Tutkimushavainnot

Tutkimusalue 1.

Tutkimusalue 1 oli pienemmän huonetilan länsiosassa ollut kaivanto, joka sijoitettiin kiinni päälinnan muuriin. Päälinnan kehämuuria vasten oli sekoittunut täyttömaakerros, jossa oli näkyvissä pormulaastilla tehty korjaustaso täyttömaan pinnan tasossa noin korkeudella +7.50 mpy. Päälinnan muurissa oli kaksi rakennusosaa, joista eteläosassa muuri rajoittui täyttöhiekkan pintaan korkeudella +7.25-7.30. Pohjoisosassa muurin perustuksena oli hiek-

kaan ladottuja kiviä ainakin korkeudelle + 7.10-7.20. Pohjoisosan kiviosa jätettiin paikalleen ja tutkimusta jatkettiin alueen eteläosassa. Maa-aines alueella oli hiekkatäyttöä, jossa oli rakeisuus- ja värieroja. Tiivis hiekkakerros ulottui myös päälinnan kehämuurin alle muurilinjasta sisäänpäin ainakin 55-60 cm ja noin korkeudelle +6.50 mpy. Kaivaus lopetettiin tälle korkeudelle.

Torniryhmän eteläseinä jatkui täyttötason alle kivimuurina, jossa isokokoiset ja vaihtelevan pintaiset kivet oli asetettu kerroksittain ja välissä oli selvät kiilakivirivit. Muuri jatkui ilman havaittua saumaa päälinnan ulkomuurin linjauksen alla kohti länttä. Muurin laajuutta päälinnan kehämuurin alla ei saavutettu. Muurin havaittu alareuna oli korkeudella + 6.50 mpy mutta on selvää, että muuri ulottuu kaivaustason alapuolelle.

Seinäarakenteessa ei ollut viitteitä kalkkilaastipinnasta. Tämä voisi viitata siihen, että tilan nykyinen täyttöpinta ei liity käyttöajan pintaan.

Torniryhmän pohjoisseinän alaosa saatiin esiin osassa tutkimusalueita. Seinärakenne päättyi täyttötason alapintaan ja sen alla oli muurirakenteessa isoja aukkoja. Osa rakenteen kivistä oli mahdollisesti siirtynyt pois paikaltaan ja muurin alla oli vaalea hienorakenteinen hiekkakerros, mahdollisesti sekundaari täyttöhiekka.

Tutkimusalueen rakennusarkeologiset havainnot viittaavat siihen, että sekä päälinnan kehämuri että torniryhmän pohjoisseinä ovat läpikäyneet useita korjausvaiheita, joista osassa korjaustöitä ei ole jatkettu täyttökerroksen alle. Torniryhmän eteläseinän jatke kehämuurin linjan sisäpuolelle on merkittävä rakennusarkeologinen havainto.

Tutkimusalue 2.

Suuremman tornihuoneen lounaisosaan suunniteltiin alkuvaiheessa sillan kantavaa tukirakennetta. Lounaiskulmaukseen tehdyssä koekuopassa avattiin 1 x 1 m laajuinen koealue, josta kaivettiin sekoittunutta täyttömaata 20-30 cm. Kaivaus päätettiin vanhemman laasti-täyttökerroksen pintaan noin korkeudelle + 5.30-5.40 mpy.

Tutkimusalueen osalta voitiin havaita, että tornin eteläseinän kivimuurin kivistä osa oli liikkunut kohti huonetilaa ja suurikokoinen muurikivi ulottui selvästi huonetilan puolelle. Länsiseinän puolella oli aikaisemmassa korjausvaiheessa tehty muurinkorjaus, jossa oli muurin alaosaan tehty kivistä ja kovasta betonipohjaisesta laastista yhtenäinen muuriosa. Myös se ulottui huonetilan puolelle.

Koetutkimuksen jälkeen oli selvää, että siltarakennetta ei voitu perustaa suoraan alaspäin muurilinjaan.

Tutkimusalue 3.

Tutkimusalue 3 sijoitettiin suuremman tornihuoneen kaakkoiskulmaukseen itäseinän suuntaisesti. Tutkimusalueen koko oli pintatasossa 1 x 3 m ja kaivantoa kavennettiin 0.5 m syvyydellä n. 50 cm levyiseksi. Alimpien kerrosten osalta kaivaus tehtiin vain aivan kaakkoiskulmaukseen.

Sekoittuneen pintamaan (K301) korkeus oli noin + 5.00-5.10 mpy ja pintaosassa oli sekoit-

tunut multamaakerros korkeudelle + 4.80-4.85 mpy. Alta tuli esiin laasti- ja tiilimurskasekoitekerros (K302) korkeudelta +4.70 Se ulottui korkeudelle +4.20-+4.25. Laastikerroksen alla oli tumma multamaakerros (K303), joka ulottui korkeudelle +3.80-3.90. Multamaan alla oli laasti- ja hiekkakerros (K304), joka kaivettiin pienenä koepistona esiin noin korkeudelle + 3.50-3.60 saakka. Kaivannon syvyys oli aivan kaakkoiskulmauksessa n. 1.5 m ja oli selvää että sekä maakerrokset että muurirakenteet ulottuivat tämän tason alapuolelle.

Tutkimusalueen itä- ja etelämuurien pintarakenne muuttui noin tasossa +4.80-5.00 niin että kivimuurauksen pinnassa oli muurisaumauksen lisäksi selvä slammauspinta, joka ulottui laajasti kivien päälle. Kivimuurin ladontaa ei voitu dokumentoida slammauksen takaa kuin pintapuolisesti. Slammaus jätettiin paikalleen ja tutkimusten jälkeen kohde suojattiin.

Slammauspinta ulottui havaituissa muuriosissa noin syvyydelle + 3.60-3.70 ja todennäköisesti sen alle. Tutkimushavainto viittaa siihen, että tornitilan seinät ovat olleet käyttöaikana kalkkilaastipinnalla ja tilan käyttöpinta olisi ollut tason + 3.60-3.70 mpy alapuolella.

Ainakin osassa tornia on nykyisen täyttötason alla säilyneenä sekä tornin täyttö- että käyttökerroksia ja käyttöaikaisia muurirakenteita.

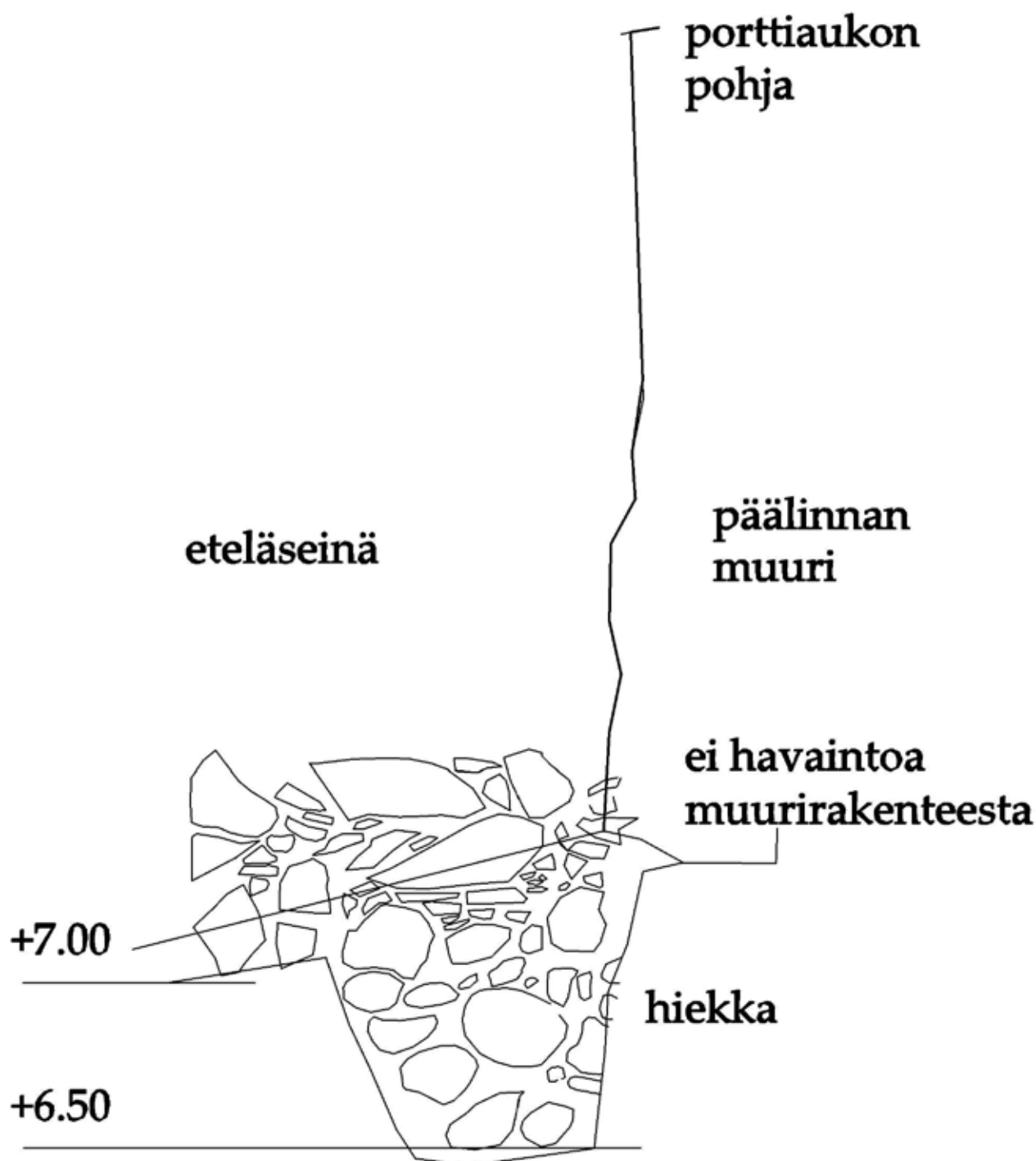
2. Yhteenveto

Vuoden 2015 siltarakenteen korjaamiseen liittyneissä arkeologisissa koetutkimuksissa saatiin esiin aikaisemmin havaitsemattomia muuriosia ja voitiin täydentää tutkimuskuvaa itäisen torniryhmän huonetilojen käyttötasoista.

Kaarinassa 30.4.2016

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

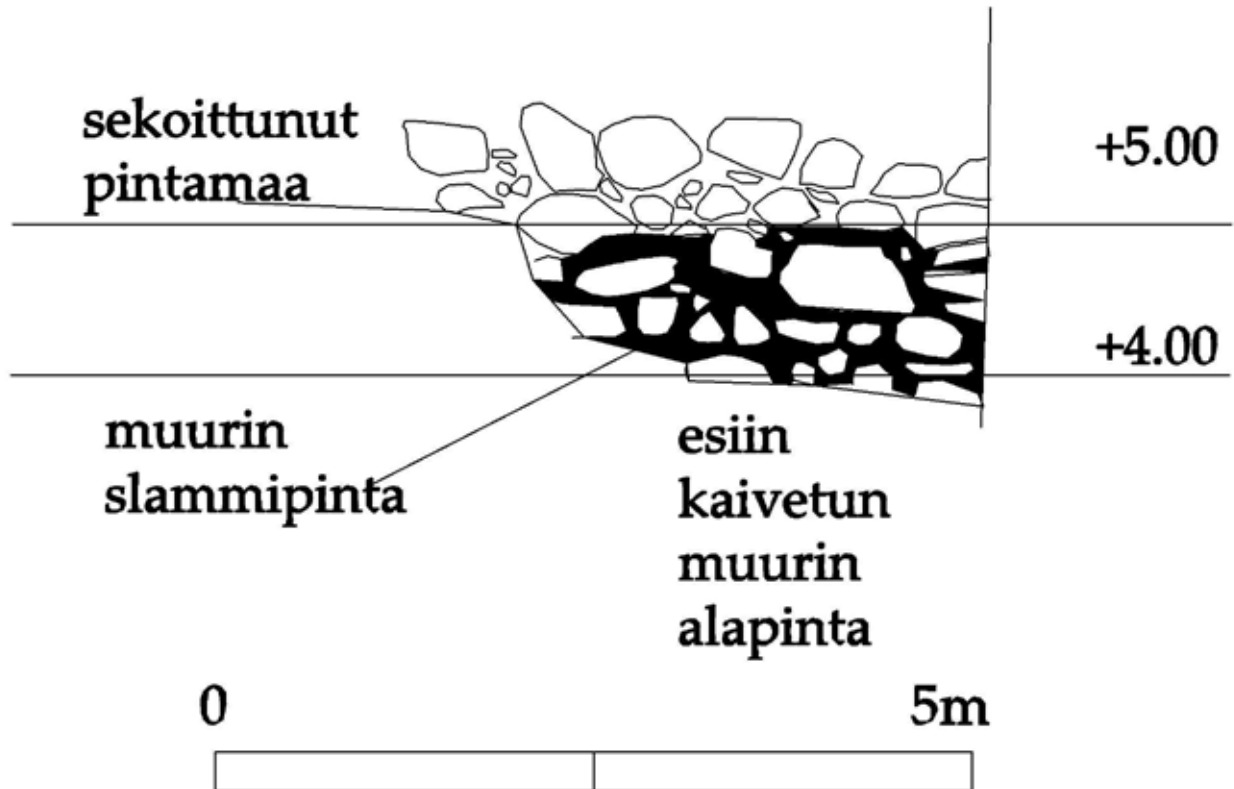
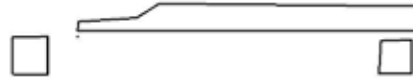

0 1m

Raasepori Itäinen torniryhmä	Pieni huonetila. Eteläseinän lounaiskulma. 1:20
K.Uotila / Muuritutkimus ky	Kartta 1.

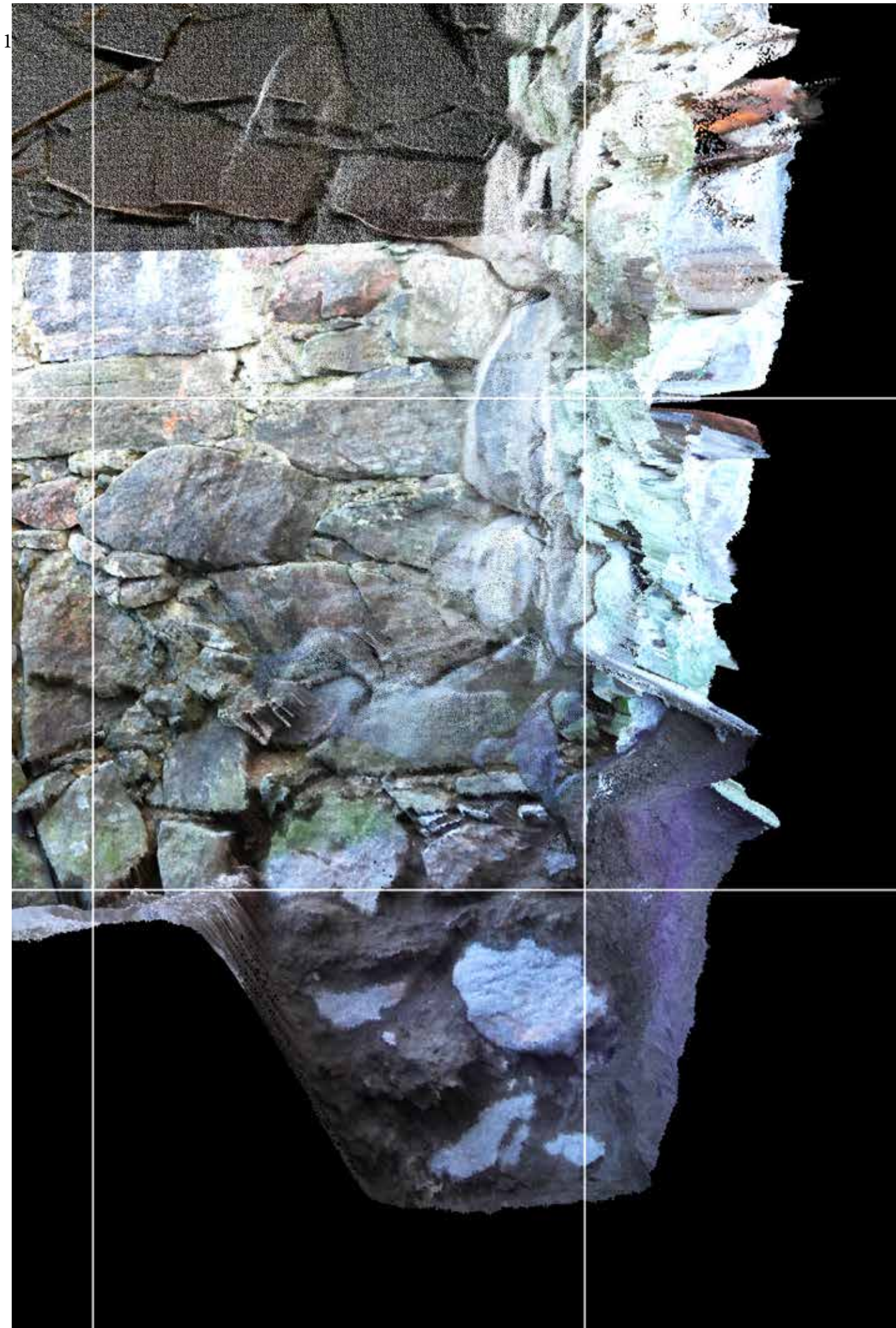
siltarakenne

Raasepori Itäinen torniryhmä	Iso huonetila. Itäseinän alaosa 1:50
K.Uotila / Muuritutkimus ky	Kartta 2.

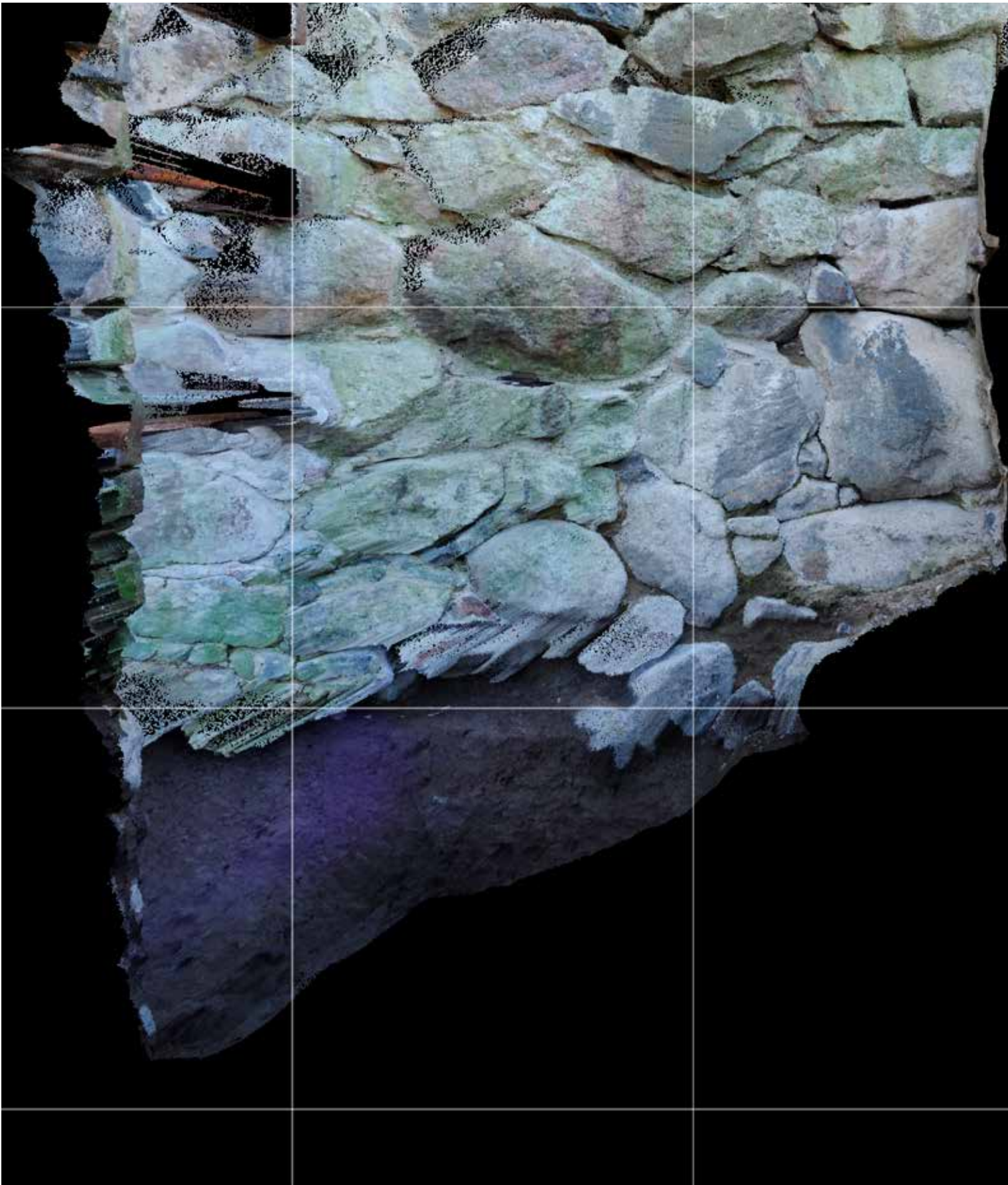
MuTu115015:1. Itäinen torniryhmä. Pienempi huonetila. Eteläseinän alaosa. KU. Toukokuu 2015. N.

MuTu115015:2. Itäinen torniryhmä. Pienempi huonetila. Eteläseinän alaosan muurirakenne. KU. Toukokuu 2015.N.

MuTu115015:3. Itäinen torniryhmä. Pienempi huonetta. Länsiseinän alaosa. KU. Toukokuu 2015. E.

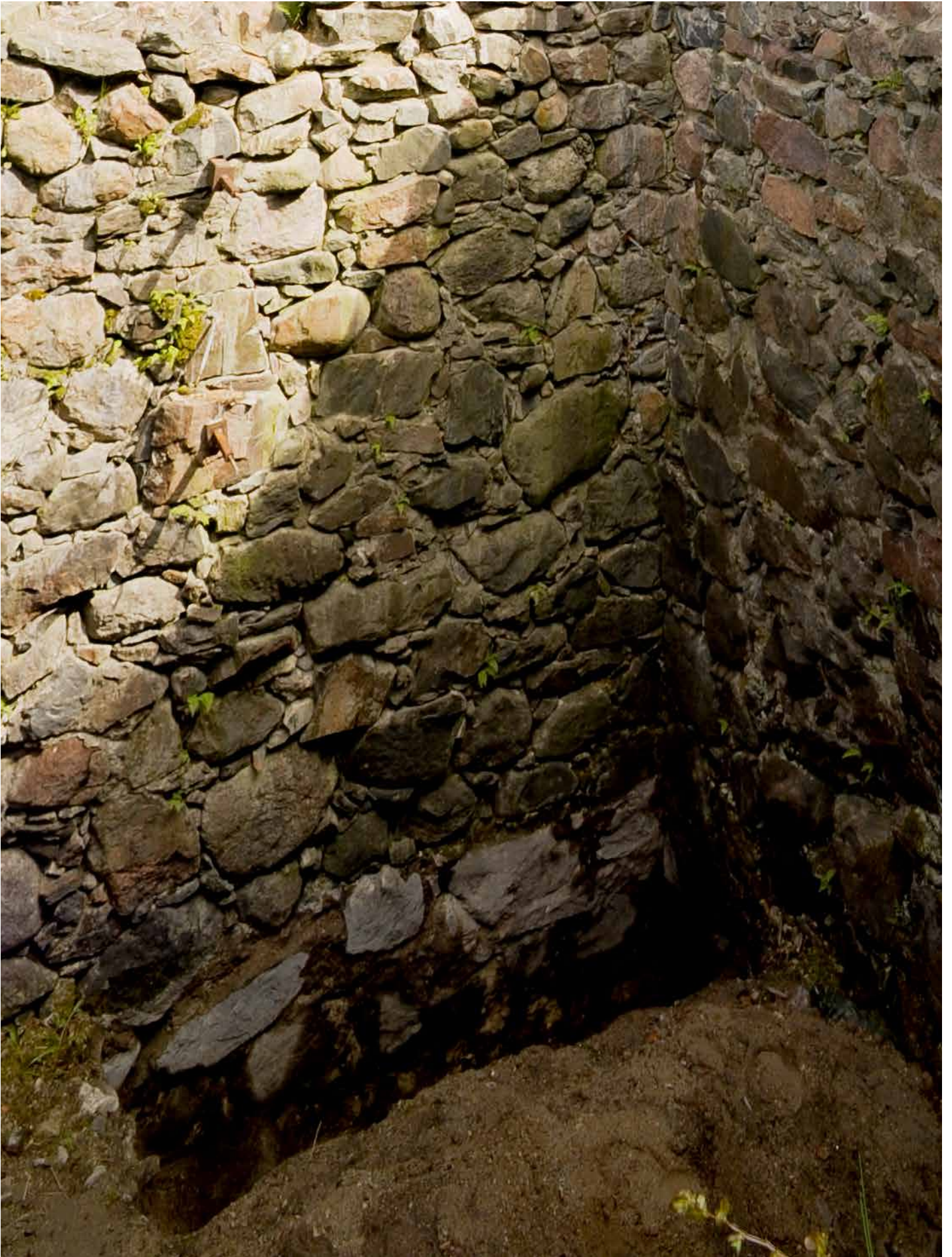
MuTu115015:4. Itäinen torniryhmä. Pienempi huonetila. Länsiseinän alaosan hiekkakerrokset. KU. Toukokuu 2015. E.

MuTu115015:5. Itäinen torniryhmä. Pienempi huonetila. Lounaiskulma. KU. Toukokuu 2015. NE.

MuTu115015:6. Itäinen torniryhmä. Suurempi huonetila. Yleiskuva. KU. Toukokuu 2015. W.

MuTu115015:7. Itäinen torniryhmä. Suurempi huonetila. Kaakkoiskulman alaosa. KU. Toukokuu 2015. NW.

MuTu115015:8. Itäinen torniryhmä. Suurempi huonetila. Itämuurin alaosa. KU. Toukokuu 2015. N.

MuTu115015:9. Itäinen torniryhmä. Suurempi huonetila. Etelämuuri. KU. Toukokuu 2015. E.